

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Małarski (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

w sprawie **R. R.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

o wznowienie postępowania

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 9 października 2018 r.

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 listopada 2016 r., sygn. akt II AKa [...], zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 27 lipca 2016 r., sygn. akt II K [...],

na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.

1. oddalić wniosek;

2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 27 lipca 2016 r., sygn. akt II K [...], uznał R. R. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. za co skazał go na karę 8 lat pozbawienia wolności wskazując, że orzeczoną karę oskarżony powinien odbywać w zakładzie karnym, w którym istnieje możliwość podjęcia terapii uzależnienia od alkoholu. Ponadto Sąd orzekł zakaz

zbliżania się do pokrzywdzonej oraz kontaktowania się z nią w jakikolwiek sposób, określając szczegółowo warunki wykonywania tego środka karnego.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego, Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 28 listopada 2016 r., sygn. akt II AKa [...] zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w ramach zarzucanego oskarżonemu czynu uznał go za winnego popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy.

Wyrok Sądu odwoławczego nie został zaskarżony kasacją przez żadną ze stron.

Obecnie obrońca skazanego R. R. wystąpił do Sądu Najwyższego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 listopada 2016 r., sygn. akt II AKa [...], uchylenie wyroków Sądu I i II instancji oraz umorzenie postępowania karnego wobec R. R. na mocy art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. Uzasadniając wniosek obrońca wskazał, że obecnie ujawniły się nowe fakty i dowody wskazujące na to, iż w chwili popełnienia czynu wystąpiła okoliczność wyłączająca winę skazanego w postaci jego niepoczytalności, wykluczająca jego zdolność do poniesienia odpowiedzialności karnej. W ocenie obrony przemawia za tym fakt, że w listopadzie 2017 r. R. R. przeszedł operację neurochirurgiczną. Z dołączonej do wniosku o wznowienie dokumentacji leczenia skazanego oraz pisma dr. nauk medycznych Ł. G. wynika, zdaniem obrony, że guz mózgu zdiagnozowany u R. R. mógł rozwijać się u niego od kilku lat, a zatem także w okresie, w którym skazany popełnił przypisane mu przestępstwo. Lokalizacja tego guza wskazuje na związek z napadami padaczkowymi skazanego, a te mogły przybierać postać agresji oraz pełnego wyłączenia świadomości. W ocenie wnioskodawcy podniesione okoliczności odpowiadają wyjaśnieniom skazanego złożonym w postępowaniu instancyjnym i zeznaniom świadków. Nadto, wobec ustalenia, że skazany przyjmował w inkryminowanym okresie silne leki przeciwbólowe oraz spożywał alkohol, zachodzi prawdopodobieństwo, że skutki jego spożywania, w zakresie świadomości i woli, mogły być atypowe, z czego skazany mógł nie zdawać sobie sprawy. Wszystkie wyżej wskazane okoliczności nie zostały wzięte pod uwagę

przez biegłych sporządzających opinię sądowo-psychiatryczną dotyczącą skazanego.

W celu potwierdzenia wyżej wskazanych okoliczności, obrońca wniósł o przeprowadzenie w trybie art. 546 k.p.k. dowodu z opinii biegłych psychiatrów na okoliczność ustalenia, czy skazany w czasie popełnienia czynu mógł rozpoznać jego znaczenie lub pokierować swoim postępowaniem.

Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2018 r. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 97 k.p.k. w zw. z art. 546 k.p.k., polecił przeprowadzić czynności sprawdzające w sprawie wniosku o wznowienie złożonego przez obrońcę skazanego przez zasięgnięcie opinii biegłego lekarza psychiatry dla stwierdzenia, czy załączona do wniosku o wznowienie postępowania dokumentacja lekarska wskazuje, że skazany R. R. w czasie popełnienia przypisanego mu czynu z powodu choroby psychicznej lub innego rodzaju zaburzeń psychicznych mógł mieć zniesioną lub w stopniu znacznym ograniczoną zdolność rozpoznania jego znaczenia albo pokierowania swoim postępowaniem w rozumieniu art. 31 § 1 lub 2 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego R. R. jest niezasadny. Na wstępie rozważań podnieść należy, że wznowienie postępowania jest instytucją wyjątkową, wobec domniemania prawidłowości ustaleń i rozstrzygnięć zawartych w prawomocnym wyroku. Zgodnie z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. podstawą do wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania sądowego są ujawnione po wydaniu orzeczenia nowe fakty lub dowody wskazujące m.in. na to, że skazany nie popełnił czynu. Podstawą wznowienia jest również sytuacja, w której po wydaniu orzeczenia ujawniły się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że doszło do skazania za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary (art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k.).

Wznowienie postępowania sądowego nie jest więc uwarunkowane ujawnieniem się po wydaniu wyroku jakichkolwiek nowych faktów lub dowodów, czy też zgłoszeniem określonych wątpliwości co do trafności zapadłego rozstrzygnięcia,

ale tym, by nowe fakty lub dowody wiarygodnie podważały prawdziwość dokonanych, istotnych ustaleń faktycznych (zob. np. wyrok SN z 10 października 1995 r., II KO 76/94, OSNKW 1996, nr 1 - 2, poz. 9, czy postanowienie SN z 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96, OSNKW 1996, nr 7 - 8, poz. 47).

Sama nowość źródła dowodowego, czy też środka dowodowego pochodzącego z tego samego źródła dowodowego, bez wskazania w tym kontekście na poważne prawdopodobieństwo nietrafności prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy, nie przesądza jeszcze o wystąpieniu analizowanej podstawy wznowieniowej. Zgłoszenie nowych faktów i dowodów nie oznacza, że niejako automatycznie sąd rozpoznający wniosek zobligowany jest do wznowienia postępowania. Owe nowe fakty i dowody podlegają ocenie tego sądu, dokonywanej – co należy podkreślić – w ścisłym powiązaniu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie w toku jej rozpoznawania przez sądy I i II instancji. Oddzielenie tej oceny od całokształtu dowodów, które stały się podstawą dotychczasowych orzeczeń, czyniłoby ją nieracjonalną i w zasadzie oderwaną od realiów sprawy. A przecież tylko na gruncie tych realiów i po wnikliwym skonfrontowaniu dowodów „nowych”, to znaczy zgłoszonych we wniosku o wznowienie postępowania z dowodami dotychczas występującymi, możliwe jest stwierdzenie, czy pierwsze z wymienionych nakazują uznać z dużym prawdopodobieństwem ustalenia dokonane przez orzekające sądy obu instancji za wadliwe. Ze wskazanej wyżej podstawy wznowienia wynika zatem, że rozpoznanie wniosku o wznowienie z tego tytułu ogranicza się wyłącznie do badania, czy rzeczywiście po uprawomocnieniu się wyroku ujawniły się nowe fakty lub dowody, które wskazują na oczywistą (graniczącą z pewnością) lub co najmniej wysoce prawdopodobną błędność wyroku objętego wnioskiem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2013 r., V KO 21/13, LEX nr 1313142).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że wskazywane przez obrońcę nowe dowody w postaci karty informacyjnej leczenia szpitalnego oraz pisma dr. nauk medycznych Ł. G. niewątpliwie spełniają kryterium nowości, o jakim stanowi art. 540 § 1 k.p.k. Jako, że zostały sporządzone przez upoważnione podmioty, a ich wiarygodność nie budzi wątpliwości, wskazują również na nowe fakty, a mianowicie na schorzenie neurologiczne skazanego (guz

mózgu) rozwijające się w czasookresie pokrywającym się z datą popełnienia prawomocnie przypisanego przestępstwa. Sama jednak nowość określonych faktów i dowodów nie stwarza jednak domniemania, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze. Dostrzegając wagę argumentów podniesionych we wniosku i ich wsparcie stosownymi dokumentami, Sąd Najwyższy zlecił przeprowadzenie czynności sprawdzających poprzez zasięgnięcie opinii biegłego lekarza psychiatry dla stwierdzenia, czy załączona do wniosku o wznowienie postępowania dokumentacja lekarska rzeczywiście daje podstawy do przyjęcia, że skazany R. R. z powodu choroby psychicznej lub innego rodzaju zaburzeń psychicznych mógł mieć *tempore criminis* zniesioną lub w stopniu znacznym ograniczoną zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub pokierowania swoim postępowaniem w rozumieniu art. 31 § 1 lub 2 k.k.

Ze złożonej do Sądu Najwyższego opinii biegłego lekarza psychiatry wynika, że zarówno wyjaśnienia samego skazanego, jak i zeznania świadków nie wskazują na to, aby u skazanego R. R. występowały *tempore criminis* objawy związane z obecnością guza mózgu, który – jak wynika z dokumentacji lekarskiej – został rozpoznany u skazanego podczas pobytu w klinice neurochirurgii, gdzie był leczony w okresie od 20 listopada 2017 r. do 3 stycznia 2018 r. Biegły stwierdził, że w inkryminowanym okresie nie występowały u skazanego jakościowe zaburzenia świadomości, w tym objawy zespołu zamroczeniowego, oraz zaburzenia psychotyczne, w tym urojenia oraz halucynacje. Zdaniem biegłego, spożycie przez skazanego alkoholu w okresie, w którym popełniono przestępstwo spowodowało powstanie u skazanego R. R. stanu upojenia alkoholowego dysforycznego prostego. Powyższe okoliczności doprowadziły biegłego do konkluzji, że załączona do wniosku o wznowienie dokumentacja lekarska nie wskazuje na to, by skazany R. R. w czasie popełnienia przypisanego mu czynu z powodu choroby psychicznej lub innego rodzaju zaburzeń psychicznych mógł mieć zniesioną lub w stopniu znacznym ograniczoną zdolność rozpoznania jego znaczenia albo pokierowania swoim postępowaniem w rozumieniu art. 31 § 1 lub 2 k.k.

Złożona przez biegłego lekarza psychiatrę opinia została wydana w oparciu o cały dostępny materiał dowodowy. Jest ona jasna, spójna i kompletna. Uznając jej przydatność dla oceny złożonego wniosku o wznowienie postępowania uznać

zatem należało, że okoliczności podniesione we wniosku nie świadczą o nietrafności przyjętych przez oba Sądy ustaleń w sferze poczytalności oskarżonego. Nie istnieją więc uzasadnione podstawy do przyjęcia, że czyn, którego dopuścił się R.R. nie stanowił przestępstwa ze względu na jego niepoczytalność *tempore criminis* (art. 31 § 1 k.k.), a więc że uznanie go za winnego przypisanego mu ostatecznie przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. nastąpiło z naruszeniem zasad odpowiedzialności karnej, a ściślej – zasady zawinienia określonej w art. 1 § 3 k.k.

Uwzględniając powyższe argumenty, wniosek o wznowienie postępowania podlegał oddaleniu. Jednocześnie, na podstawie art. 639 k.p.k., Sąd Najwyższy obciążył skazanego kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego nie znajdując podstaw do zwolnienia z obowiązku ich poniesienia.